

אם המוהל יכול להיות אחד משלשת הדיינים או שצריך שלשה שיעמדו על המילה חוץ ממנו.

בגיוור אם המוהל מצטרף לב"ד ואם הברכה שלאחר מילת גר טעונה כוס.

ב"ה. כ"ג שבט תשל"ו. ירושלים עיה"ק תובב"א. לכבוד הרה"ג המפורסם רב פעלים לתורה ולתעודה וכו' מוהר"ר אברהם נפתלי צבי רות שליט"א, הרב למדינת העססין - פרנקפורט דמיין אחדשכת"ר.

יקרת מכתביו ובזא"ז קבלתי לנכון בסוף שבוע שעבר. ואני מעריך עבודתו בקודש, ועמידתו על המשמר שהכל יבוצע כדת וכדין.

ומה ששואל אותי באומר מן החדש, אם כשמגיירים, אם מותר לצרף את המוהל - במקרה שהוא ראוי מצד עצמו להיות כדיין - בכלל חבר בי"ד, היינו שהוא יהיה השלישי, או שצריכים ג' שיעמדו על המילה מחוץ ממנו, וכותב שנמצא במבוכה בזה.

הנה לדעתי פשוט הדבר שגם המוהל יכול להצטרף לחבר בי"ד, ומה שמדמה כבו' לההיא דשליח נעשה עד ועד נעשה דיין (בגיטין ד' ה' ע"ב) ובדאורייתא הא אין עד נעשה דיין. אין לזה כל שייכות כלל, דבשם המדובר כשצריך גם להעיד לפני השנים האחרים מה שהוא ראה והם לא ראו, ועל כן תלוי הדבר באם עד נעשה דיין או לא, אבל כשממלא בפעולתו רק תפקיד של שליח ואין לדבר כל מגע לעדות, כבנידוננו שמבצע זאת בנוכחות השנים האחרים, ברור בלי צל של ספק שיכול עם זאת להיות גם השלישי בב"ד, ואפילו אילו יכלו כל השלשה לבצע המילה יכלו בכל זאת גם להיות הבי"ד. ומ"ש כבו' דמפושט לשון הפוסקים נראה שהמוהל לא מצטרף לב"ד, אני אינני רואה כל משמעות לכך מדברי הפוסקים [ואני נזכר מה שראיתי מזמן בלוח ירושלים (ברינוקר) לשנת תש"י, שנדפס שם מכתב מהגה"צ ר' שלמה זלמן בהר"ן ז"ל, שבסופו כותב להסתפק, אם שלשה גרים טבלו עצמם בב"א ממש, דהיינו אם נימא בידי אדם אפשר לצמצם, אי נחשב זה לזה לב"ד הואיל וע"י טבילה זו נעשים כולם בב"א ישראלים ממילא יהיו ג"כ בב"ד זה לזה בב"א וגרים ג"כ כשרים לב"ד לטבול הגרים ונשאר בספק. ופשוט דאין שייכות לספק זה לנידוננו בהיות ועומדים שלשה מחוץ לגר הנימול. ואכמ"ל בעיקר ספיקו].

וברור גם שאין לנידוננו דמיון למה שכבו' מזכיר מההיא דמכות ד' כ"ג דמשמע דהחזן איננו מצטרף לשלישי. דשם חוץ מהחזן המכה, יש לכל אחד מהדיינים תפקיד מיוחד, כדאיתא שם: הגדול שבדיינין קורא, השני מונה, והשלישי אומר הכהו. וחוץ מזה, לא יאה שאחד מהדיינים יהא המכה. ובדומה למה דאיתא בסנהדרין ד' מ"ב ע"ב דבית הסקילה היה חוץ לב"ד כי היכי דלא מתחזי בב"ד רוצחין. והא מלקות במקום מיתה עומדת, ונהי דנתינת המלקות עושים בנוכחות הבי"ד, אבל גנאי הדבר שהמה, או אחד מהם, יהיו בעצמם המכים. ומשא"כ בכגון נידוננו, ופשוט.

ואודיעו שכך אנו נוהגים בכאן גם למעשה, כשאנו שולחים גר לבי"ח לסדר לו מילה, ששנים עם המוהל מצטרפים לשלשה, וכשמאשרים לנו בכתב שבוצע כנ"ז אנו מסדרים לאחר מיכן הטבילה בפני ג' כדמו"י.

(ב) ומ"ש כת"ר ע"ד ספיקו של ההר צבי חיו"ד סי' רכ"א, אם הברכה שלאחר מילת גר טעונה כוס, שמצא בס' כללי המילה לר' גרשם בר' יעקב הגוזר (עמוד /מאה שלשים וארבע/) שכתוב מפורש דמברכין על הכוס. כנים דבריו, ועיינתו בגוף דברי הספר הנ"ז, וזהו באמת לשונו הברור: ולאחר שמל אותו נוטל מבני בית כוס של יין ומברך בורא פרי הגפן.

ולמעשה יוצא בעצם בכזאת גם מדברי הפרישה בטור יו"ד סי' רס"ז ס"ק כ"ו, דעל מ"ש הטור שם גבי מילת העבדים: והמברך אומר אקב"ו למול את העבדים ולהטיף וכו' מוסיף הפרישה וכותב: פירוש על הכוס, ע"ש וזהו מה שגם ההר צבי בעצמו מציין בדבריו ממה שהועתק זה בש"ך יו"ד שם סקכ"ב, וה"ה איפוא גם במילת גר, דמאי שנא.

וכך ראיתי באמת בס' נהר מצרים ה' גרים שכותב שנוהגים לעשות הברכה על הכוס, ומציין כמקור לזה דברי הפרישה הנ"ז, ובהדגשה, דמינה נילף לגרים ששניהם ענין אחד ונוסח ברכתם אחת, עיי"ש מ"ש עוד בזה.

וכך אנו נוהגים גם בכאן לברך את הברכה על הכוס. בכבוד רב ובברכה מרובה אליעזר יהודא וולדינברג.